

**หนี้ครัวเรือนต่อจีดีพี ไตรมาส 1/2560 ชะลอตัว
ต่อเป็นไตรมาสที่ 5 สู่ระดับ 78.6% ต่อจีดีพี**

ECONOMIC BRIEF

ปีที่ 23 ฉบับที่ 3688

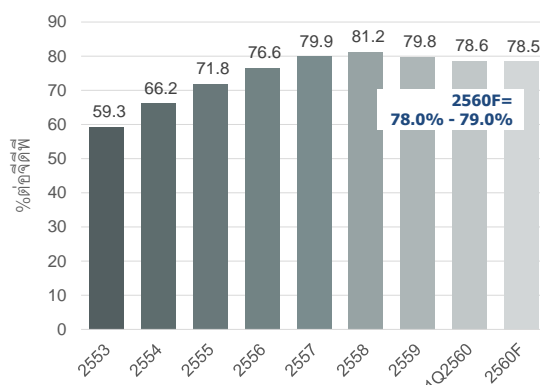
วันที่ 30 มิถุนายน 2560

- สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีในไตรมาส 1/2560 ปรับลดลงเป็นไตรมาสที่ 5 สู่ระดับ 78.6% ต่อจีดีพี เทียบกับระดับ 79.8% ต่อจีดีพี ณ สิ้นปี 2559 ทั้งนี้ สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีที่ปรับลดลงเป็นผลมาจากฐานจีดีพี (ณ ราคาปัจจุบัน) ที่ขยายตัวสูงกว่าหนี้ และจากการชำระคืนหนี้ของครัวเรือนในช่วงต้นปี ขณะที่ ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือน ณ สิ้นไตรมาส 1/2560 ปรับเพิ่มขึ้น 3.1% (YoY) สู่ระดับ 11.48 ล้านล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น 1.16 หมื่นล้านบาทจากไตรมาสก่อนหน้า ดังนั้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ปรับลดประมาณการสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีลงสู่ระดับ 78.0 – 79.0% (ค่ากลางที่ 78.5%) ตามอานิงสงส์จากฐานจีดีพีที่สูงกว่าคาดการณ์เดิม และการชะลอตัวของสินเชื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจของครัวเรือนที่มากกว่าคาด
- นับ 2 ทศวรรษหลังวิกฤตปี 2540 สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ อย่างไรก็ดี อัตราการออมของครัวเรือนก็เริ่มชะลอตัวลงหลังหนี้ครัวเรือนขยายตัวเร่งขึ้น อีกทั้งทั้งรายได้ครัวเรือนยังปรับเพิ่มขึ้นช้ากว่าการขยายตัวของหนี้ค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงยังเป็นโจทย์ของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องช่วยรักษาสสมดุลระหว่างการเติบโตของหนี้กับรายได้และการออมของครัวเรือน เพื่อไม่ให้กลายเป็นประเด็นเปราะบางของระบบเศรษฐกิจการเงินไทยในระยะยาว

หนี้ครัวเรือนชะลอต่อเนื่องสู่ระดับ 78.6% ต่อจีดีพี คาดสิ้นปีจบที่ 78.0 – 79.0%

ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนไทยล่าสุด ณ สิ้นไตรมาส 1/2560 ที่รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ปรับเพิ่มขึ้นมาที่ระดับ 11.48 ล้านล้านบาท หรือเติบโต 3.1% เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งถือเป็นอัตราการเติบโตที่ชะลอลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีที่ปรับลดลงเป็นไตรมาสที่ 5 ติดต่อกันตามความคาดหมาย มาที่ระดับ 78.6% ต่อจีดีพี เทียบกับระดับ 79.8% ต่อจีดีพี ณ สิ้นปี 2559

แนวโน้มหนี้ครัวเรือนในช่วงที่เหลือของปี คาดอยู่ที่ 78.0 – 79.0%

ที่มา: ธปท., ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

ทั้งนี้ การเติบโตที่ชะลอตัวของหนี้ครัวเรือน และสัดส่วนหนี้ต่อจีดีพีที่ปรับลดลงในไตรมาส 1/2560 สามารถอธิบายได้จากหลายปัจจัยประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็น 1) การหดตัวของสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคทั้งสิ้นเพื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล รวมถึงสินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจในช่วงไตรมาส 1/2560 ตามการชำระคืนของครัวเรือนในช่วงต้นปี 2) การชะลอตัวของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย หลังอุปสงค์ในตลาดที่อยู่อาศัยถูกจำกัดด้วยราคาที่อยู่อาศัยที่เพิ่มสูงขึ้น กำลังซื้อที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ และนโยบายเครดิตที่คงความระมัดระวังต่อเนื่องของสถาบันการเงินเพื่อป้องกันปัญหาหนี้เสีย และ 3) อานิสงส์จากผลของฐานจีดีพี (ณ ราคาปัจจุบัน) ที่ขยายตัวสูงกว่าหนี้ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

ส่วนแนวโน้มในปี 2560 นั้น แม้ศูนย์วิจัยกสิกรไทยจะยังคงมุมมองว่า สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีมีโอกาสขยับลดลงเป็นปีที่ 2 ติดต่อกัน และได้มีการปรับลดกรอบคาดการณ์ลงมาที่ 78.0 – 79.0% ต่อจีดีพี โดยมีค่ากลางที่ 78.5% ต่อจีดีพี (บนสมมติฐานจีดีพีขยายตัว 3.3%) เนื่องจากมูลค่าจีดีพี ณ ราคาปัจจุบันขยายตัวสูงกว่าคาดไว้เดิม ประกอบกับระดับหนี้ครัวเรือนถูกเหนี่ยวรั้งด้วยการชะลอตัวของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจซึ่งเป็นหนี้ที่มีสัดส่วนสูงในหนี้ครัวเรือน โดยสถาบันการเงินกลุ่มธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ยังเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการปล่อยสินเชื่อให้แก่ภาคครัวเรือน ขณะที่ นอนแบงก์จะกลับมามีบทบาทมากขึ้นตามการฟื้นตัวของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์

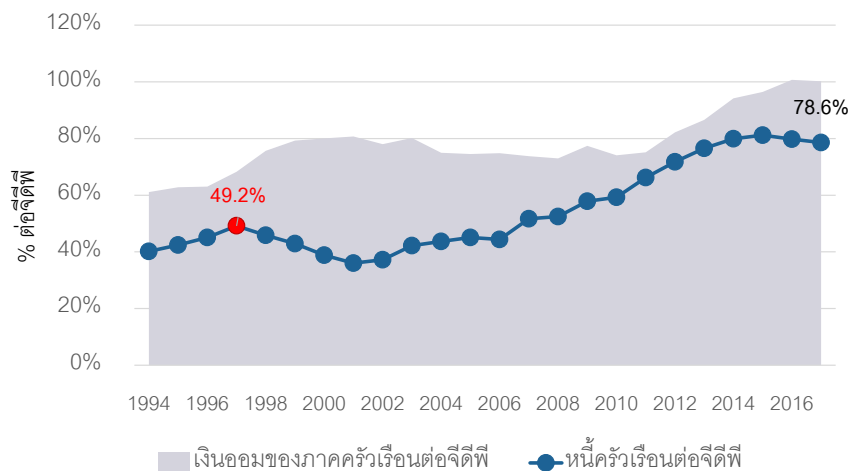
หนี้ครัวเรือนไทย 2 ทศวรรษหลังวิกฤตปี 2540: หนี้เพิ่ม เงินออมกระจุก รายได้เพิ่มซ้ำ

ในวาระของการครบรอบ 20 ปี วิกฤตการณ์การเงินไทย ศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้ประเมินการเปลี่ยนแปลงของหนี้ครัวเรือนตลอดช่วง 2 ทศวรรษ ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 เพื่อสะท้อนมุมมองของเสถียรภาพของฝั่งครัวเรือนในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับช่วงก่อนเกิดวิกฤต โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

- **หนี้ครัวเรือนไทย** ระหว่างปี 2540 – 2559 เติบโตด้วยอัตราเฉลี่ยต่อปีที่ 8.3% (CAGR) ชะลอลงจาก 12.2%

ในช่วงปี 2537 – 2539 อย่างไรก็ดี สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีเพิ่มขึ้นจากราว 49.2% ต่อจีดีพีในปี 2540 สู่ระดับ 78.6% ต่อจีดีพี ณ สิ้นไตรมาส 1/2560 ทั้งนี้ การปรับเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนดังกล่าว เป็นผลจากการขยับขึ้นของสินเชื่อรายย่อยทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ และสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค อย่างไรก็ดี จุดเฝ้าระวังคงอยู่ที่การเติบโตของสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคที่เริ่มมีสัดส่วนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท เพราะ

สัดส่วนหนี้ครัวเรือน และเงินออมภาคครัวเรือน ต่อจีดีพี

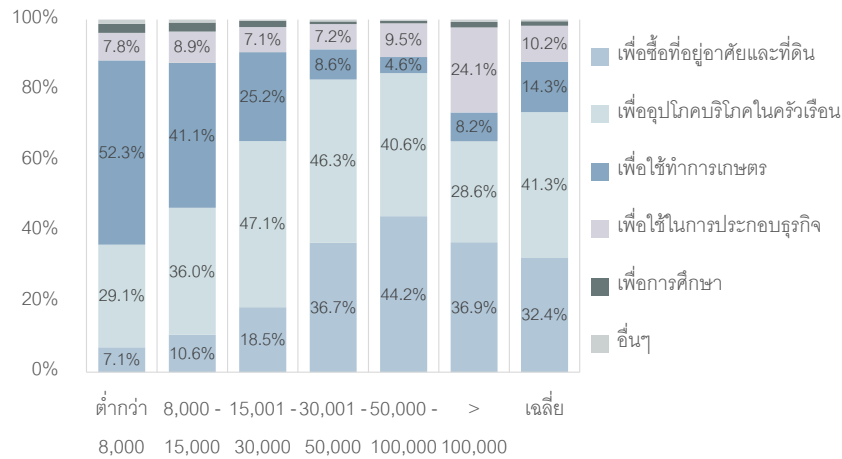
ที่มา: ธปท., AIMC, ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2537 – 2545 ประมาณการจากการปล่อยสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของระบบธนาคารพาณิชย์ และเงินให้สินเชื่อของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ, ข้อมูลเงินออมภาคครัวเรือนครอบคลุมเงินฝากของภาคครัวเรือน เงินลงทุนในกองทุนรวมและกองทุนรวมส่วนบุคคล และเงินสำรองประกันภัย (ไม่นับรวมเงินลงทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ)

บริการทุกระดับประทับใจ

สัดส่วนการกู้เพื่ออุปโภคและบริโภค ตลอดจนกู้เพื่อประกอบธุรกิจเกษตรอยู่สูงกว่า 70% ของหนี้ครัวเรือน นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้การเติบโตของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยจะขยายตัวต่อเนื่อง แต่เนื่องจากราคาที่อยู่อาศัยขยับสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ทำให้การขยายตัวของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่กระจายอยู่ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไปเป็นหลัก เพราะเป็นกลุ่มที่เข้าถึงสินเชื่อในระบบการเงินและมีอำนาจในการซื้อสินค้าคงทนสูง

วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินของครัวเรือน แบ่งตามขั้นรายได้ของครัวเรือน

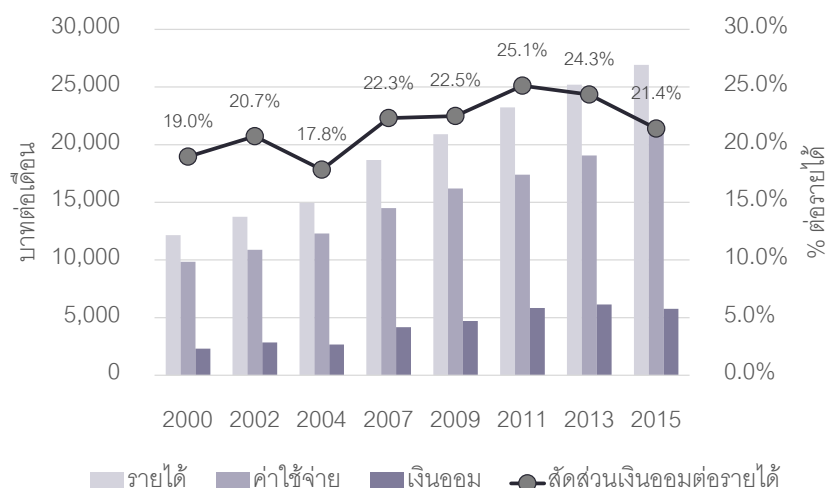
ที่มา: ผลสำรวจรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนปี 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ
คำนวณโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

● สถานการณ์การออมของครัวเรือนไทย¹ แม้จะมีแนวโน้มขยับขึ้นในช่วงหลังวิกฤต (2543 – 2554) แต่ก็เริ่มชะลอตัวลงนับตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา จากระดับ 25.1% ต่อรายได้เฉลี่ยรายเดือนในปี 2554 สู่ระดับ 21.4% ในปี 2558 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากหนี้ครัวเรือนในช่วงดังกล่าวเริ่มขยายตัวเร็วขึ้น ทั้งจากการกู้เพื่อซ่อมแซมความเสียหายจากอุทกภัยครั้งใหญ่ปี 2554 และการขอสินเชื่อเพื่อซื้อสินค้าคงทนอย่างบ้านและรถยนต์ ตามนโยบายบ้านหลังแรกและรถยนต์คันแรกของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการออมของครัวเรือนไทยดังกล่าวก็ยังอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐฯ ที่สัดส่วนการออมภาคครัวเรือนอยู่ที่ประมาณ 5% ต่อรายได้ครัวเรือน

ประเด็นสังเกตเกี่ยวกับภาวะการออมของครัวเรือนไทย คงอยู่ที่การออมส่วนใหญ่มาจากกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 15,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทโดยเฉลี่ย มีรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย ดังนั้น ทางการและเอกชนที่เกี่ยวข้องจึงควรสานต่อมาตรการต่างๆ ที่สนับสนุนการออมและการสร้างวินัยทางการเงินของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ เพื่อเป็นกันชนทางการเงินของครัวเรือนไทย รวมถึงบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ภายในอีกไม่เกิน 10 ปีต่อจากนี้

¹ ผลสำรวจรายได้และค่าใช้จ่ายครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

รายได้ ค่าใช้จ่าย และเงินออมของครัวเรือนต่อเดือน

ที่มา: ผลสำรวจรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนปี 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ
คำนวณโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

โดยสรุป แม้ว่าหนี้สินของภาคครัวเรือนไทยในช่วง 2 ทศวรรษหลังวิกฤตปี 2540 จะขยายตัวชะลอลงเมื่อเทียบกับช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ แต่อัตราการเติบโตของเงินออมที่เริ่มมีทิศทางชะลอลงลง หลังหนี้ขยายตัวเร่งขึ้น อีกทั้งรายได้ยังเติบโตค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับการขยายตัวของหนี้ ดังนั้น ประเด็นดังกล่าว คงยังเป็นโจทย์ของทางการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการเงิน ที่จะรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตของหนี้กับรายได้และการออม เพื่อไม่ให้กลายเป็นประเด็นเปราะบางของภาคครัวเรือนไทย ระบบเศรษฐกิจ และระบบการเงินไทยในระยะยาว

เครื่องชี้สถานะครัวเรือน	ก่อนวิกฤติ	ช่วงวิกฤติ (ปี 2540)	ล่าสุด
ระดับหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพี ¹	45.1% (ปี 2539)	49.2%	78.6% (ปี 1Q2560)
อัตราการเติบโตของหนี้ครัวเรือน ² (CAGR)	12.2% (ปี 2536 - 2539)	10.8%	8.3% (ปี 2540 - 2559)
ระดับการออมเฉลี่ยต่อรายได้ครัวเรือน ³	-	19.0% (ปี 2543)	21.4% (ปี 2558)

¹ที่มา: ธปท., คำนวณโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

²ที่มา: NSO, คำนวณโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสียหายทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบต่อผู้ใช้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น